

Nr 172.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående efterskänkande i vissa fall av kronans rätt till danaarv; given Stockholms slott den 6 mars 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—3:o hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler följande frågor om efterskänkande av kronans rätt till danaarv efter vissa personer och anför därvid:

1:o.

Danaarv efter Annika Hansson, född Christoffersdotter, från Blomskogs socken. Den 9 februari 1890 avled hemmansägaren Johannes Hanssons hustru Annika Hansson, född Christoffersdotter, från Sundstaby i Blomskogs socken, efterlämnande såsom dödsbodelägare, jämte andra, sonen Jordan

Johannesson. Såsom framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 197 till 1934 års riksdag hava de Jordan Johannesson vid arvskifte efter Annika Hansson tillskiftade arvsmedlen på grund av inträdd arvsrättspreskription tillfallit kronan såsom danaarv och den 2 mars 1929 inlevererats till statsverket. Arvsmedlen uppgingo då enligt av kammaradvokatfiskalsämbetet godkänd redovisningsräkning till 2,617 kronor 40 öre.

I nyssberörda proposition förslög Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att en sjundedel av ifrågavarande danaarv måtte efterskänkas till förmån för Gerda Emilia Grönkvist i Gävle, vilken var dotter till Jordan Johannessons avlidne halvbroder Emanuel Jansson. Enligt riksdagens skrivelse den 24 april 1934, nr 197, blev detta förslag av riksdagen bifallet.

Med utlåtande den 16 november 1935 har nu kammaradvokatfiskalsämbetet överlämnat en till Kungl. Maj:t ställd, till länsstyrelsen i Värmlands län ingiven och av länsstyrelsen med eget yttrande den 29 maj 1935 till ämbetet översänd skrift, däri Gerda Emilia Grönkvists broder, stenhuggaren Anders Hjalmar Jansson i Mellby, Skee socken, hemställt, att någon del av ifrågavarande danaarv måtte efterskänkas till förmån för honom.

Vid förhör inför vederbörande landsfiskal den 1 december 1934 har sökanden, enligt vad ett vid länsstyrelsens yttrande fogat förhörsprotokoll utvisar, uppgivit bland annat, att han vore född 1901 och ogift, att han under de tre åren närmast före förhörstillfället mestadels varit arbetslös och endast haft tillfälliga arbeten samt att han vore helt medellös och därför i stort behov av den hjälp, som ett bifall till framställningen skulle innebära.

Länsstyrelsen har tillstyrkt bifall till ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har, under åberopande av den i förenämnda proposition framlagda utredningen, tillstyrkt avstående till sökanden av en sjundedel av danaarvet ifråga.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till föreliggande omständigheter torde det få anses skäligt, att sökanden kommer i åtnjutande av lika stor andel av ifrågavarande arvsmedel som tidigare efterskänkts till förmån för hans syster.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att en sjundedel av det kronan tillfallna danaarvet efter Annika Hansson, född Christoffersdotter, från Sundstabyn i Blomskogs socken må efterskänkas till stenhuggaren Anders Hjalmar Jansson.

2:o.

Danaarv efter änkan Anna Stina Löf, född Gustafsdotter, från Fredsbergs socken. Den 26 mars 1924 avled änkan Anna Stina Löf, född Gustafsdotter, från Hulteboda i Fredsbergs socken, Skaraborgs län, utan att, såvitt en efter henne upprättad bouppteckning utvisar, efterlämna några kända arvingar. I bouppteckningen upptogs tillgångar till värde av 2,113 kronor 12 öre samt

skulder till belopp av 2,725 kronor, varför alltså i boet förelåg en brist av 611 kronor 88 öre. Bland tillgångarna ingick med utfört värde av 500 kronor hälften av två lägenheter i Fredsbergs socken, i jordregistret betecknade Nolåsen Nolgården 1²³ och Nolåsen Sörgården 2²⁰. Bland avgående poster upptogs en skuld å 2,350 kronor till hemmansägaren Johan August Persson i Hulteboda för skötsel och vård av den avlidna.

Enligt anteckning i bouppteckningen företeddes vid förrättningen ett av Anna Stina Löf den 29 december 1914 upprättat testamente, enligt vilket hennes avlidne man Lars Johan Löfs dotter i ett tidigare gifte Hanna Maria Persson och dennas man, nyssnämnde Johan August Persson, eller deras arvingar skulle vid Anna Stina Löfs död med full äganderätt erhålla all hennes kvarlåtenskap.

I en till Kungl. Maj:t ställd, till länsstyrelsen i Skaraborgs län ingiven skrift har nu förenämnda Hanna Maria Persson — med förmälan att testamentet förkommit och fördenskull icke kunnat bevakas — hemställt, att kronan måtte avstå från den rätt, som kronan till följd därav såsom danaarvsberättigad efter Anna Stina Löf ägde till hennes efterlämnade kvarlåtenskap.

Länsstyrelsen har den 8 februari 1936 till kammaradvokatfiskalsämbetet avgivit yttrande över framställningen och därvid tillika överlämnat i ärendet införskaffad utredning.

Av utredningen framgår bland annat, att sökanden är född 1857 och änka sedan 1933, att hon och hennes 5 barn äga en gravationsfri jordbruksfastighet om 14 tunnland åker och 3 tunnland skogsmark, av vilken hon och en hemmavarande son hava sin nödtorftiga bärkning, samt att Anna Stina Löf under många år före sin död vistades hos sökanden och hennes numera avlidne man, vilka underhöllo och vårdade henne utan att därför bekomma någon ersättning.

Länsstyrelsen har i sitt yttrande anfört bland annat:

De två lägenheterna Nolåsen Nolgården 1²³ och Nolåsen Sörgården 2²⁰, som till hälften inginge i Anna Stina Löfs kvarlåtenskap och till återstående hälften utgjorde sökanden tillkommande arv efter hennes fader Lars Johan Löf, hade år 1924 varit åsatta ett gemensamt taxeringsvärde av 1,000 kronor. Numera vore lägenheterna, som enligt uppgift vore obebyggda, icke särskilt för sig taxerade utan inbegripna i det sökanden och hennes barn tillhöriga fastigheten $\frac{1}{8}$ mantal Hultebodan åsatta taxeringsvärdet 9,500 kronor. Lägenheternas nuvarande värde torde icke väsentligt överstiga deras taxeringsvärde år 1924.

Under förutsättning att den i bouppteckningen efter Anna Stina Löf upptagna skuldposten till sökanden och hennes man godkändes från kronans sida, syntes därför någon namnvärd behållning knappast uppstå vid avveckling av dödsboet. Skulle emellertid denna fordran av formella skäl icke kunna helt godkännas, ville det dock synas, att sökanden på grund av sitt långa uppoffrande arbete för Anna Stina Löfs bästa likväl gjort sig väl förtjänt av att i enlighet med den sistnämndas tillkännagivna yttersta vilja få bekomma hennes kvarlåtenskap. Länsstyrelsen ville därför tillstyrka, att kronans rätt till danaarv efter Anna Stina Löf efterskänktes till sökandens förmån.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har i utlåtande den 17 februari 1936 anfört i huvudsak följande:

Anna Stina Löf hade avlidit utan att efterlämna någon känd arvinge. Inom natt och år från dödsfallet hade icke heller någon arvinge anmält sig till tagande av arv efter den avlidna. Den i bouppteckningen upptagna skulden till Johan August Persson å 2,350 kronor för skötsel och vård av Anna Stina Löf hade av ämbetet efter verkställd utredning godkänts.

Såsom framginge av handlingarna i ärendet hade det däri omförmälda, vid bouppteckningen företedda testamentet icke blivit vederbörligen bevakat, varför detsamma vore ogiltigt jämlikt 18 kap. 1 § ärvdabalken. Den behållning av kvarlåtenskapen efter Anna Stina Löf, som efter en realisation av boets tillgångar eventuellt kunde uppstå, skulle alltså tillfalla kronan som danaarv. Ehuru testamentet på grund av underlåtenheten att vederbörligen bevaka detsamma vore ogiltigt, finge testamentet likväl enligt ämbetets mening antagas utgöra ett riktigt uttryck för Anna Stina Löfs yttersta vilja. Ämbetet ansåge därför fog finnas för ett efterskänkande av kronans rätt till förevarande arv till förmån för sökanden.

*Departements-
chefen.*

Vad i ärendet förekommit talar även enligt min mening för bifall till framställningen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans rätt till danaarv efter änkan Anna Stina Löf, född Gustafsdotter, från Hulteboda i Fredsbergs socken må avstås till förmån för Hanna Maria Persson, född Löf.

3:o.

Danaarv efter änkan Maria Vilhelmina Andersson, född Svensson, från Huddinge socken. Den 15 februari 1926 avled änkan Maria Vilhelmina Andersson, född Svensson, från Segeltorp i Huddinge socken, Stockholms län, utan att, såvitt en efter henne upprättad bouppteckning utvisar, efterlämna några kända arvingar. Behållningen i boet utgjorde enligt bouppteckningen 11,823 kronor 5 öre.

Enligt ett den 28 april 1918 upprättat, i bouppteckningen intaget testamente hade Maria Vilhelmina Andersson förordnat, att vad som återstode av hennes kvarlåtenskap sedan boets skulder blivit guldna skulle lika fördelas mellan hennes avlidne man Adolf Anderssons tre barn i ett tidigare gifte Elin Adolfin Engberg i Stockholm samt Olivia Charlotta Samuelsson och Alfrida Johanna Janson, båda i Segeltorp. Vid förhör, som den 10 maj 1918 anställdes inför Svartlösa och Öknebo tingslags häradsrätt rörande tillkomsten av berörda testamente, hava två vittnen efter avlagd ed sammanstående bekräftat, att Maria Vilhelmina Andersson, vilken de personligen känt, i deras samtida närvaro vid sunt och fullt förstånd och av fri vilja förklarat det i testamentet innefattade förordnandet innehålla hennes yttersta vilja.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 6 januari 1934 dagtecknad skrift hava nu Maria Vilhelmina Anderssons tre förenämnda styvdöttrar — med förmålan att

de på grund av bristande kännedom om lagens bestämmelser underlåtit att bevaka testamentet och att kvarlåtenskapen vid sådant förhållande, enligt vad för dem numera uppgivits, tillkomme kronan såsom danaarv — hemställt, att kronans rätt i sådant avseende måtte avstås till förmån för dem.

Länsstyrelsen i Stockholms län har den 5 mars 1934 avgivit infordrat utlåtande i ärendet och därvid, med överlämnande av tillstyrkande yttrande från landsfiskalen i Tumba distrikt, för egen del förordat bifall till ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har, efter remiss, den 10 oktober 1935 avgivit utlåtande över framställningen och därvid fogat viss av ämbetet införskaffad utredning, varav framgår bland annat följande:

Elin Adolffina Engberg är gift med en murare. Makarna hava i äktenskapet 3 vuxna barn. Hustrun är sjuklig. Mannen var för 1934 taxerad till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för en inkomst av 2,470 kronor. Enligt egna uppgifter äga makarna inga andra tillgångar än ett nödortfigt bohag.

Olivia Charlotta Samuelsson är gift med en i Stockholms stads tjänst anställd kommunalarbetare. Mannen taxerades 1934 till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för en inkomst av 4,930 kronor. Makarna äga två fastigheter i Segeltorp, taxeringsvärderade till sammanlagt 27,600 kronor. Den ena fastigheten är intecknad för 4,000 kronor, medan den andra däremot är gravationsfri.

Alfrida Johanna Janson är änka efter en snickare. Hon bedriver diversehandel i en henne tillhörig fastighet i Segeltorp. Enligt vad hon själv uppgivit har affärsrörelsen under de senaste åren icke lämnat någon vinst. Fastigheten är åsatt ett taxeringsvärde av 25,600 kronor och intecknad för 4,166 kronor.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har för egen del anfört i huvudsak följande:

Maria Vilhelmina Andersson hade avlidit utan att efterlämna kända arvingar. Inom natt och år från dödsfallet hade icke heller någon arvinge anmält sig till tagande av arv efter henne. Det i handlingarna omförmälda testamentet hade icke behörigen bevakats, varför detsamma vore ogiltigt jämlikt 18 kap. 1 § i ärvdabalken, vilken lagbestämmelse vore å testamentet tillämplig. Kvarlåtenskapen efter Maria Vilhelmina Andersson tillfölle alltså kronan som danaarv. Ämbetet, som först genom remissen erhållit kännedom om danaarvet, hade emellertid låtit anstå med åtgärder för indrivning av detsamma i avbidan på beslut i anledning av förevarande framställning.

Ehuru testamentet på grund av underlåtenheten att vederbörligen bevaka detsamma vore ogiltigt, finge testamentet likväl enligt ämbetets mening antagas utgöra ett riktigt uttryck för Maria Vilhelmina Anderssons yttersta vilja. Ämbetet tillstyrkte därför, att danaarvet efter henne efterskänktes till förmån för hennes tre i testamentet omförmälda styvdöttrar att dem emellan lika fördelas.

För egen del har^{af} jag icke något att erinra mot bifall till framställningen. *Departements-*
Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att kronans rätt till danaarv efter änkan Maria Vilhelmina Andersson, född Svensson, från Segeltorp i Huddinge socken må avstås till förmån för Elin Adolfina Engberg, Olivia Charlotta Samuelsson och Alfrida Johanna Janson.

Vad föredragande departementschefen under punkterna 1:o—3:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Birger Brandt.